

G R O N I N G A D O M I N I V M.

cum Oenopolio ambiens: fana in universum duodecim, sed parochica tantum tria, quorum antiquissimum formæ rotundæ, ac arcis in modum validis parietibus structum, Walburgi Virgini sacrum cum puteo perennis, & ad summi labri altitudinem perpetuo scaturientis aquæ: alterum ab amne dictum, in extrema fori piscarii area situm: tertium Martinianum longe splendidissimum foro præcipuo accubans, cui turris imminet firmissimi operis, ac ob altitudinem raram etiam nunc, quamvis fastigio excelso mutilata vi ignis, late spectabilis. Ex cæteris, quæ monasticis familiis dicata sunt, duo quoque peregrina & splendida, Franciscanum in oppidi fere medio, & Dominicanum Iacobæi ordinis: reliqua ejus generis, & quæ ptichodochiis cohærent, minora. Verum vix quicquam urbe tota jucundius, quam frequentium hortorum & frugiferarum arborum insignis amœnitas in ipsius urbis sinu, passim ædificiis interjecta, & se proferens, aspectu pariter & usu delectabilis. Annonæ forum in urbe omnis generis copiosissimum quotidie, atque ex eo precii pene vilitas. Quod sane ex jure illo per fœdera olim acquisito, & per longissima temporum spatia usurpato hætenus, non minima ex parte existit. Adjuvat etiam plurimum fluminum aut rivorum oportunitas, omni ab regione agri ad oppidi hujus mœnia humana opera coeuntium, atque hinc in diversa supra infraque porrectorum. E quibus is, quem supra descripsimus, (*Reit* vocant) onerarias etiam è majorum genere ferens, alter ab oppido contra æstivum fere ortum defluens, & ipse non lenunculis solum & scalmis, sed actuariis quoque mediocribus navigabilis, assiduisque remigantium aut velificantium comœatibus perstrepsens, spacio duorum milliarium Germanicorum ac dimidii confecto per Fivelingios in Amasum exiens à loco cui *Delfziela* nomen à canalibus, per quos exit, datum: quo loco portum efficit, toto eo latere commodissimum, ac pene unicum.

*Dammona.*

Porro ad hunc rivum alterum regionis oppidum est *Dammona*, cognomen rivo tribuens, ad duo pass. M. ab Amasis ripa loco felice situm in Fivelingiis, à rivo ipso divisum, amœnum, & ædificiis præclaris, sed nullo mœnium honore, id quod Groningensium livori se debere queritur: quorum contentione factum sane, ut bis terve jam centum proximos intra annos excitatum in ambitu ejus vallum in nihilum semper reciderit. Reliqua per agrum vici tenent singulis cum fanis, plus minus 160, quorum non pauci ea magnitudine & cultu sunt, ut

oppidula videri possint. Ex his *Warsumum*, *Bedumum*, *Winsumum*, *Vethusa* in Henefgoniis: *Northor-na*, *Visfleta* in Longovaldiis; *Winchota*, & quondam florentissima *Midwolda*. At nunc Dullarti furoribus pene desolata. In præfectura veteri, *Loppershemum*, *Borumum*, *Farmsumum*, & quæ nominata jam ante est cum portu suo *Delfziela* in Fivelingiis. Et hæc quidem multo impendio & labore decreto Ordinum Belgicorum nuper vallo & fossa circumductis, spatioque ampliato in oppidi pene justo modum redigi cœpta, ad premendos atque in ordinem cogendos Groningenses. Distat hic locus ab urbe Emdana, quæ in adversa Amasis ripa est, ad passuum millia 9. Egregia porro ædificiis ac opulentia. Monachorum & sacrarum virginum cœnobîa in agro sunt numero 25: ante cætera vero *Adoardea* in Medachiis, quinque pagis imperans, famosisque opibus inclyta, & superbo imprimis fano visenda: ab eo Vetus ad Dammonam, & alterum in Marnensibus, deinde Warsumum, Rotumum, Thesinga, Siloverdia, Grisomonachum, Wittowerumum, Hilligerlea, Schiltwolda, postremo Iessum, non procul pomerio urbis Groningæ positum in præfectura suburbana. Nec ad hæc, quod mireris, regum aut principum liberalitas quicquam contulit, sed rusticæ plebis studia, paucorumque nobilium ista sane pro re ac agri modo majora congefere. Atque his omnibus si quis addat nobilitatis domicilia toto agro sparsa, inveniet nihil ad ejus pulchritudinem ac fortunam pene adjici posse.

Vt ad Groningam revertar, hæc illa est, quæ Rudolphum Agricolum orbi dedit, virum consummatæ eruditionis, & alterum Boetium, in quo linguarum Græcæ, Latinæ, & Hebraicæ excellens fuit peritia, & dicendi summa facultas, philosophiæ exacta cognitio, & Musicæ artis singularis usus, adeo ut Groningæ in templo primario, quod B. Martino sacrum est, tubi spectentur in organo pneumatico facti ipsius manu. Sepultus est in æde Franciscanorum, habitu Franciscano. Eadem Groninga, & quidem eodem tempore, habuit civem Wesselum, primum sui sæculi Theologum & Philosophum, cui hoc elogium dedit consentiens doctorum vox, ut *LUX MVNDI* vocaretur. Obiit anno 1479. Et adhuc nostro sæculo tantus est Reip. in eruditionem, & sapientiam affectus, ut nuper magnis impendiis Scholam aperuerit, omnium scientiarum atque artium, in qua juvenus castè atque sobrie educata ad Reip. & Ecclesiæ gubernacula præparatur. Magnum ei lumen attulit hoc nostro ævo Vbbo Emmius, notus toto orbe Historiarum Frisicarum voluminibus.